

ВСТУП	9
Розділ І. Основи тактичної медицини.	
Принципи ТССС (Tactical Combat Casualty Care)	13
1. Тактична медицина та підготовка особового складу Збройних Сил України.....	13
2. Міжнародні концепції та спроможності медичної допомоги пораненим відповідно до стандартів НАТО	16
3. Імперативи тактичної медицини та принципи допомоги пораненим в умовах бойових дій	19
4. Етапи надання домедичної допомоги пораненим у бойових умовах	22
Розділ ІІ. Тактичне медичне спорядження.	
Індивідуальні й групові засоби бойового догляду	26
1. Тактичне медичне спорядження та правила поводження з ним.....	26
2. Групове тактичне медичне спорядження та його комплектації	33
3. Правило комплектування індивідуальної тактичної аптечки (BRIG 4x4)	36
4. Навички та засоби тактичного бойового догляду	42
5. Тактичне спорядження для евакуації поранених.....	44
Розділ ІІІ. Допомога у бойових умовах під вогнем (Фаза І CUF).	
Катастрофічні кровотечі та застосування джгутів	46
1. Загальні принципи та правила допомоги пораненому та безпеки в бойових умовах під вогнем.....	46
2. Огляд постраждалого за алгоритмом CABCS та визначення рівня свідомості за шкалою AVPU	50
3. Застосування джгута (турнікету) (Combat Application Tourniquet, CAT) при масивних кровотечах під вогнем	52

4. Тимчасова зупинка кровотечі в червоній зоні (під вогнем) у порядку само і взаємодопомоги.....	57
5. Зупинка зовнішньої кровотечі з використанням пристрою типу iTClamp.....	59
РОЗДІЛ IV. Тактична польова допомога (Фаза II TFC) і алгоритм MARCH. Контроль масивних кровотеч у тактичних умовах.....	
2. Допомога в зоні тактичного укриття за алгоритмом MARCH.....	61
3. Поняття, ознаки та способи зупинки зовнішніх критичних кровотеч.....	64
4. Контроль масивних кровотеч і застосування джгута (турнікету) для зупинки кровотечі в тактичних умовах.....	67
5. Зупинка кровотечі за допомогою еластичних гумових джгутів та імпровізованих джгутів.....	69
6. Конверсія кровоспинного турнікету в зоні тактичного укриття (непрямої загрози).....	72
7. Контроль кровотеч за допомогою гемостатичної пов'язки (тампонування рани) та тиснучої пов'язки (бандажу).....	75
Розділ V. Прохідність дихальних шляхів і відновлення дихання в тактичних умовах.....	78
1. Контроль та забезпечення прохідності дихальних шляхів.....	83
1.1. Забезпечення прохідності дихальних шляхів та відновлення дихання за алгоритмом MARCH A – (Airway).	84
1.2. Прийоми для забезпечення прохідності дихальних шляхів.	86
1.3. Назофаренгіальний повітровід: техніка введення	88
1.4. Виконання штучної вентиляції легень.....	89
1.5. Переведення пораненого у стабільне положення.....	91
2. Протидія ускладненням дихання, що загрожують життю	92
2.1. Ускладнення дихання та допомога за алгоритмом MARCH R – (Respiration)	92
2.2. Відкритий пневмоторакс: ознаки та особливості надання допомоги	95

2.3. Напружений пневмоторакс: ознаки та особливості надання допомоги	97
2.4. Виконання пункційної декомпресії грудної клітини при напруженому пневмотораксі	99

РОЗДІЛ VI. Циркуляція. Геморагічний шок.

Запобігання гіпотермії.....	102
1. Внутрішня кровотеча. Причини, види і ознаки, допомога.....	102
2. Кровообіг (CIRCULATION) за алгоритмом MARCH	104
3. Геморагічний шок, причини виникнення та клінічна картина	106
4. Ступіні та способи оцінювання шоку. Об'єм циркулюючої крові. Шоковий індекс	108
5. Надання екстреної медичної допомоги пораненим з геморагічним шоком	110
6. Запобігання гіпотермії	113
7. Контроль і спостереження за алгоритмом MARCH	115

Розділ VII. Бойові травми. Уражаюча дія та наслідки

застосування сучасної зброї.....	119
1. Бойові травми мінно-вибухової дії та їх особливості	119
2. Уражаюча дія та наслідки застосування вогнепальної зброї.....	123
3. Уражаюча дія та наслідки використання звичайної зброї вибухової дії.....	125
4. Уражаюча дія та наслідки використання запалювальних речовин	127
5. Характеристики та уражаюча дія зброї масового ураження.....	129
6. Втрати особового складу військ в умовах бойових дій.....	136
7. Наслідки використання сучасної звичайної зброї та вплив на характер уражень	140

Розділ VIII. Травми голови та ока. Поранення живота.

Травматичний шок	143
1. Травми та ушкодження голови	143
2. Поранення та ушкодження ока	148
3. Поранення та ушкодження живота.....	152

4. Травматичний шок: перевірка та принципи надання допомоги	153
5. Знеболення пораненого для запобігання травматичного шоку	159

РОЗДІЛ IX. Алгоритм P.A.W.S. Рани. Переломи.

Ушкодження. Засоби іммобілізації	162
1. Алгоритм P.A.W.S. Знеболювання (P) та антибіотики (A).....	162
2. Рани (W) та ушкодження. Асептика і антисептика.....	165
3. Переломи та ушкодження. Засоби іммобілізації. Шинування (S).....	170
4. Ушкодження хребта і тазу: іммобілізація і транспортування.....	175

РОЗДІЛ X. Термічні та хімічні ураження. Бойові вогнесуміші.

Отруєння.....	180
1. Крайні температури.....	181
1.1. Опіки, класифікація, загальні ознаки, правила, особливості.....	181
1.2. Допомога при термічних опіках, термоінгаляційних ураженнях, гіпертермії.	183
1.3. Допомога при хімічних опіках, ураженнях лугами і кислотами.	186
1.4. Допомога при ураженнях, що викликані бойовими вогнесумішами, напалмом.	187
1.5. Допомога при відмороженнях, траншейній стопі, замерзанні.	189
2. Отруєння.....	192
2.1. Отруєння: загальні ознаки, правила, особливості.....	192
2.2. Допомога при харчових отруєннях. Ботулізм.	193
2.3. Допомога при отруєннях похідними нафти і газу, невідомими психотропними речовинами.	195
2.4. Допомога при отруєннях бойовими газами несмертельної дії	198

РОЗДІЛ XI. Медична евакуація поранених

в бойових умовах	201
1. Евакуація поранених та етапи медичної евакуації	201
2. Організація та проведення медичної евакуації.....	205

3. Планування евакуації та оцінка факторів ризику	207
4. Підготовка до евакуації. Комунікація та документація	208
5. Етапність надання медичної допомоги пораненим та травмованим в порядку цивільно-військової взаємодії	213

Розділ XII. Медичне сортування поранених на етапі медичної евакуації	217
---	------------

1. Медичне сортування: сутність та особливості	217
2. Види медичного сортування	218
3. Сортувальні ознаки	219
4. Сортувальні категорії	221
5. Групи пріоритету для медичного сортування	225
6. Правила сортування та роль бійця-рятувальника	227

РОЗДІЛ XIII. Організація медичної служби та медичного забезпечення військових підрозділів	230
--	------------

1. Основи організації та принципи медичного забезпечення військ	230
2. Лікувально-евакуаційне забезпечення військ	233
3. Структура та завдання медичної служби бригади	238
4. Організаційні принципи роботи медичного пункту батальйону	244
5. Планування та оцінка медичного забезпечення механізованої бригади	247
6. Визначення потреб медичного забезпечення відповідно до санітарних втрат	249
7. Сучасні ознаки та особливості умов функціонування медичної служби	251

РОЗДІЛ XIV. Організація роботи медичного персоналу на посту роти (взводу), посту санітарного транспорту	254
--	------------

1. Медичний пост роти (взводу), пост санітарного транспорту	254
2. Функціональні обов'язки бойових медиків роти (взводу)	257
3. Завдання та обов'язки санітарів за функціональним призначенням	260
4. Особливості роботи стрільців-санітарів (бойових рятувальників)	262
5. Розшук поранених під час обстеження поля бою	264

6. Обов'язки санітарів, що виконують функції санітарів-носіїв.....	267
Розділ XV. Тактична допомога та безпека.	270
Бойовий стрес.....	270
1. Тактична безпека і дії у малих тактичних групах	270
2. Правила дій та безпеки, що рятують життя	274
3. Допомога та безпека при невідкладних станах та ураженнях	277
4. Бойовий стрес, бойова втома і розлади поведінки	280
5. Допомога та заходи безпеки при бойовому стресі.....	283
Додаток 1. Основний план дій з тактичної допомоги пораненим в умовах бойових дій (відповідно до TCC Guidelines for Medical Personnel, 2021)	289
Додаток 2. Класифікація бойових уражень та небойових травм у Збройних Силах України (відповідно до ВСТ 01.305.003-2019 (01)	298
Додаток 3. Концепція медичної евакуації (Medical Evacuation Concept) (відповідно до NATO STANDARD AJMedP-2).....	305
Список використаних літературних джерел	311